

GRÓNSKÉ MÝTY A POVĚSTI OČIMA MARTINA VELÍŠKA

Unikátní výstava, která procestovala Dánsko (včetně Grónska a Faerských ostrovů), byla vystavena na Svalbardu a již několik let putuje po Česku, Slovensku, Polsku a Německu. Svět inuitských mýtů a pověstí očima výrazného českého výtvarníka Martina Velíška.

Mýty a pověsti byly odjakživa nedílnou součástí života Inuitů usazených v drsném arktickém prostoru. Severští lovci si je navzájem vyprávěli během dlouhé polární noci, nebo když je na cestě zastihla nepohoda a byli nuceni zůstat delší dobu na jednom místě. Mnohé příběhy vysvětlují, jak vzniklo Slunce, Měsíc a hvězdy, proč je příroda taková, jaká je, a proč různá zvířata vypadají tak, jak vypadají. K bezděčné drsnosti a krutosti některých textů se mnohdy těžko nalézá morální opodstatnění nebo odpovídající trest.

O uchování mytologických příběhů, bajek, pověstí a písní pro moderní dobu se zasloužil zejména dánsko-grónský polární badatel a spisovatel *Knud Rasmussen (1879-1933)*, který sesbíral většinu grónských mýtů a pověstí a přeložil je do dánštiny. Tím přispěl k hlubšímu poznání malého, ale hrdého a statečného národa a obohatil svět literatury o podivuhodnou vypravěčskou tradici. Z jeho rozsáhlého díla vznikl český výbor nazvaný [Grónské mýty a pověsti](#), který přeložili Viola Somogyi a Zdeněk Lyčka. Knihu vydalo nakladatelství Argo v roce 1998 (2. vydání 2007, dotisk 2022) s charakteristickými ilustracemi nezaměnitelného Martina Velíška, z nichž vznikla současná výstava.

[Výstava](#) syrových, drsných a zároveň humorných ilustrací Martina Velíška byla prezentována poprvé v roce 2008 v grónském hlavním městě Nuuku jako součást projektu [České dny v Grónsku](#). Poté byla představena v dalších pěti grónských městech a v letech 2010–2013 putovala po Dánsku (Kodaň, Aalborg, Odense, Hundested, Skive). V roce 2012 byla spolu s výstavou ilustrací Luboše Drtiny k sámským pohádkám a pověstem součástí *Českých dnů na Faerských ostrovech*. [Více...](#) Od podzimu 2013 byla k vidění na mnoha místech Česka a Slovenska (Havlíčkův Brod, Praha – České centrum, České Budějovice, Kutná Hora, Bratislava, Ústí n/L, Ostrava, Brno, Třeboň, Železný Brod, Praha – Klementinum, Stará Lubovňa, Michalovce). V letech 2014–15 zavítala do Polska (Gdaňsk, Varšava, Poznaň, Katowice) a po krátké zastávce v Olomouci zamířila do německého Greifswaldu. V roce 2016 byla k vidění v Panském domě v Chocni a v roce 2018 byla součástí akce „Doma na Svalbardu“. V roce 2019 byla vystavena na Arktickém festivalu (Praha, Teplice) a pak opět zamířila do Polska (Poznaň). V roce 2020–21 byla součástí třetího ročníku Arktického festivalu (Ústí nad Labem).

*Martin Velíšek (*1963)* je absolventem sklářského ateliéru profesora Libenského na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze (1989). Věnuje se ilustrátorské, plakátové, animátorské a volné umělecké tvorbě. Je dvorním výtvarníkem alternativní kapely *Už jsme doma*. Je členem České filmové a televizní akademie. V roce 2002 získal Českého lva za výtvarnou stránku filmu *Fimfárum* Jana Wericha a cenu Ministerstva kultury ČR za nejkrásnější knihu roku 1997. Vystavoval mj. v Paříži, Rouenu, Vídni, Hannoveru, Mnichově, Frankfurtu, New Yorku, Seattlu, Kodani, Helsinkách, Stockholmu, Oslu, Nuuku, Segovii, Melbourne, Mostaru, Varšavě, Gdaňsku, Katovicích, Poznani, Greifswaldu a na Svalbardu). Kromě *Grónských mýtů a pověstí*

ilustroval mj. *Babičku* Boženy Němcové, *Zvířecí farmu* George Orwella a mnoho dalších knih. V současné době pracuje na ilustracích k výboru grónských pohádek a pověstí *Pes s drdolem*, kterou vydá nakladatelství Argo v roce 2023.